

Sygn. akt: WA 4/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Steckiewicz (przewodniczący)

SSN Marian Buliński

SSN Jan Bogdan Rychlicki (sprawozdawca)

Protokolant : Agnieszka Kmiecik - Goławska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej ppłk. Krzysztofa Czajki
w sprawie **mjr. rez. K.K.**,

cyw. M.R.

oskarżonych z art. 231 § 2 i innych k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 20 czerwca 2017 r. apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych, pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego oraz prokuratora na niekorzyść od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 24 marca 2017 r., sygn. akt So .../12

uchyla zaskarżony wyrok w całości wobec mjr. rez. K.K. i cyw. M.R. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W..

UZASADNIENIE

Mjr rez. K. K. został oskarżony o to, że:

„w okresie od 31.10.2005 r. do bliżej nieustalonego dnia kwietnia 2006 r. w K., pełniąc służbę na stanowisku Kierownika Składu [...] w K., działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami cywilnymi, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przekroczył swoje uprawnienia określone w zakresie obowiązków Kierownika [...] z dnia 19.11.2004 r., w ten sposób, że w dniu 31.10.2005 r. polecił pracownikowi Wojskowej Administracji Koszar w K. – M. R. podpisanie umowy z właścicielem prywatnego przedsiębiorstwa PPH R. – L. D. na wycięcie 65 sztuk topoli z terenu Składu przy ul. [...] w K., w oparciu o decyzję Burmistrza Miasta z dnia 10.02.2005 r. zezwalającą na wycinkę 92 drzew, pomimo, iż umowę tej treści mógł zawrzeć jedynie Dowódca Jednostki Wojskowej [...] lub Szef Rejonowego Zarządu Infrastruktury w [...] po uprzednim przeprowadzeniu postępowania przetargowego, ponadto polecił Komendantowi Oddziału Warty Cywilnej [...] wpuszczania na jego teren osób prywatnych pracujących przy wycince drzew bez stosownych przepustek oraz nie spowodował egzekwowania podczas wywozu drewna z terenu Składu, wymaganych przepustek materiałowych, a następnie w uzgodnieniu z J. B. doprowadził do wycięcia 838 sztuk różnego gatunku drzew znacznej wartości nie mniejszej niż 369078,78 zł, które zabrał w celu przywłaszczenia na szkodę Jednostki Wojskowej [...]”,

tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”.

M. R. został oskarżony o to, że:

„w okresie od 14.11.2005 r. do bliżej nieustalonego dnia kwietnia 2006 roku w K., działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przywłaszczenia drewna dokonał wyrębu 838 sztuk różnego gatunku drzew znacznej wartości nie mniejszej niż 369078,78 zł, które zabrał w celu przywłaszczenia na szkodę Jednostki Wojskowej [...]”,

tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”.

Wojskowy Sąd Okręgowy w W. po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 24 marca 2017 r., w oparciu o treść art. 4 § 1 k.k. ustawy obowiązującej w czasie popełnienia czynu mjr. rez. K. K. uznał za winnego tego, że w okresie od 14 listopada 2005 r. do kwietnia 2006 r. w K. pełnił czynną służbę wojskową na stanowisku Kierownika [...] w [...], działając wspólnie i w porozumieniu z M. R. oraz J. B., w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że zakazał Komendantowi Oddziału Warty Cywilnej Składu , w stosunku do osób pracujących przy odbywającym się wtedy wyrębie drzew, stosowania systemu przepustkowego obowiązującego na terenie Składu , a następnie zabrał w celu przywłaszczenia wcześniej wyrąbane na terenie [...] drewno o wartości przekraczającej kwotę 500 zł, na szkodę Jednostki Wojskowej [...], tj. popełnienia przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 231 § 2 k.k. skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k., warunkowo zawiesił na okres próby lat 3. Na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 zł.

Tym samym wyrokiem M. R. został uznany za winnego tego, że w okresie od 14 listopada 2005 r. do kwietnia 2006 r. w K. działając wspólnie i w porozumieniu z mjr. K. K. oraz J. B. w wykonaniu z góry powziętego zamiaru zabrał w celu przywłaszczenia, wcześniej wyrąbane na terenie [...] drewno o wartości przekraczającej kwotę 500 zł na szkodę JW. [...], tj. popełnienia przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 278 § 1 k.k. skazał go na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k., warunkowo zawiesił na okres próby lat 3.

Na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 zł.

Apelacje od tego wyroku wnieśli obrońcy oskarżonych, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego oraz prokurator na niekorzyść oskarżonych.

Obrońcy oskarżonych we wniesionych środkach odwoławczych zaskarżając wyrok w całości zarzucili obrazę przepisów postępowania (art. 4, 6, 7, 170, 391 § 1 i 2, 410) mającą wpływ na treść wyroku, błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść danego orzeczenia poprzez niesłuszne uznanie, iż oskarżeni dopuścili się zarzucanego im przestępstwa. Skarżący w oparciu o tak sformułowane zarzuty wnosili o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonych od zarzucanego im czynu, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżył wyrok na niekorzyść w części braku rozstrzygnięcia o środku karnym, tj. w zakresie, w którym sąd pierwszej instancji nie uwzględnił wniosku oskarżyciela posiłkowego i nie orzekł w stosunku do obu oskarżonych obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem oraz na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 1, 3 i 4 k.p.k. zarzucił:

„1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 k.k. oraz art. 53 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 56 k.k. w brzmieniu obowiązującym na dzień 14 listopada 2005 r. poprzez nie orzeczenie obowiązku naprawienia przez każdego z oskarżonych wyrządzonej przestępstwem szkody - w sytuacji gdy przepis art. 46 § 1 k.k. obliguje Sąd do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody w całości lub w części w przypadku złożenia przez pokrzywdzonego stosownego wniosku o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody oraz poprzez przyjęcie, iż zaistniała w niniejszej sprawie niemożność ustalenia wielkości szkody wyrządzonej przestępstwem i w konsekwencji nie orzeczenia środka karnego - w sytuacji gdy przepis art. 46 § 1 k.k. nie daje Sądowi możliwości nie orzeczenia obowiązku naprawienia szkody nawet w sytuacji trudności w ustaleniu wysokości tej szkody, a zebrany materiał dowodowy daje podstawę do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody w całości lub w części.

1. obrazę przepisów postępowania karnego mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 415 k.p.k. poprzez nie orzeczenie w stosunku do oskarżonych obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem - w sytuacji skazania oskarżonych i złożenia przez pokrzywdzonego stosownego wniosku o naprawienie szkody, a

więc w sytuacji zaistnienia ustawowych przesłanek przy których Sąd jest zobligowany do orzeczenia takiego obowiązku.

2. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść orzeczenia - polegający na wadliwym ustaleniu i przyjęciu, iż w okolicznościach niniejszej sprawy nie jest możliwe określenie wielkości szkody wyrządzonej przestępstwem - skutkującym nie orzeczeniem środka karnego - w sytuacji gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody.

3. rażącą niewspółmierność nie zastosowania środka karnego - w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz winy oskarżonych, wynikającą z nie orzeczenia obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem na rzecz pokrzywdzonego, co powoduje, iż wydany wyrok nie spełnia swej funkcji w zakresie prewencji ogólnej i szczególnej i nie zaspokoja społecznego poczucia sprawiedliwości”.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie wobec każdego z oskarżonych obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz oskarżyciela posiłkowego, tj. Rejonowego Zarządu Infrastruktury w [...] kwoty po 173 363, 23 zł, uwzględniającej całość wyrządzonej przestępstwem szkody.

Z kolei prokurator zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku mający wpływ na jego treść poprzez przyjęcie, że oskarżeni działając wspólnie i w porozumieniu dokonali zaboru w celu przywłaszczenia, wcześniej wyrąbanego na terenie [...] w K. drewna o wartości powyżej 500 zł na szkodę JW [...], podczas gdy prawidłowa analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wskazuje, iż dokonali oni wyrębu i zaboru 838 sztuk drzew o wartości 369 072 zł. Autor apelacji na tej podstawie wniósł o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońcy oskarżonych złożyli odpowiedzi na apelację prokuratora wnosząc o jej nieuwzględnienie. Odpowiedź złożył również na apelację obrońcy oskarżonego K. pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wnosząc o jej nieuwzględnienie.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Zważywszy na wniesione apelacje ich ocenę należało rozpocząć od apelacji prokuratora.

Jest ona zasadna z powodów następujących. Sąd pierwszej instancji, m.in. ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie w zakresie wielkości „szkody spowodowanej działaniem oskarżonych” wywiódł, że w postępowaniu sądowym pojawiły się wątpliwości, co do rzetelności opinii sporządzonej przez biegłego w postępowaniu przygotowawczym (k. 127-167). W związku z tym w oparciu o treść art. 397§1 k.p.k., zwrócono akta sprawy prokuratorowi wraz z zaleceniem sporządzenia „nowej opinii” przez innego biegłego. Biegły ten wyraził swoje stanowisko, że obecnie z uwagi na upływ czasu nie jest możliwe dokładne wyliczenia wielkości szkody, jako różnicy pomiędzy wartością drewna wyciętego i zabranego z terenu składu przez J. B., a wartością drewna przewidzianego do wycięcia w umowie z dnia 14 listopada 2005 r., zawartej pomiędzy PPH R., a Wojskową Administracją Koszar w [...] (k.118), odmawiając sporządzenia tej opinii.

Sąd pierwszej instancji w oparciu o dostępne dowody i informacje, w tym zapiski w zakładzie B. N., wyjaśnienia J. B., opinię biegłego z zakresu leśnictwa i szacowania drzew i drewna oraz dane uzyskane z postępowania prowadzonego w Urzędzie Miasta mając na uwadze treść art. 396 a § 4 k.p.k. wywiódł, co do ustalenia wielkości szkody bez „narażania się na dowolność wyliczeń w tym zakresie”, że bezsporne jest to, że oskarżeni zabrali w celu przywłaszczenia drewno na szkodę zarządcy terenu – JW [...] – o wartości przekraczającej kwotę określoną w art. 119 § 1 k.w. (Dz.U. z 31 maja 1971 r., Nr 12, poz.114), czyli 500 zł, dopuszczając się w ten sposób przestępstwa określonego w art. 278 § 1 k.k.

W ocenie prokuratora wnoszącego apelację wywody sądu pierwszej instancji w zakresie ustalenia ilości i wartości przywłaszczonego drewna są rażąco błędne. Skarżący akcentuje, że w toku postępowania przygotowawczego ustalono, że na terenie [...] w K. doszło do wyrębu 838 sztuk drzew różnego gatunku o wartości nie mniejszej niż 369 078,78 zł. Zdaniem skarżącego określenie wysokości wyrządzonej szkody w niniejszej sprawie „wymaga jedynie wykonania kilku działań

matematycznych”, albowiem pozwalał na to zebrany materiał dowodowy, w tym opinia biegłego z zakresu leśnictwa, szacowania wartości drewna.

Sąd Najwyższy akceptuje wywody skarżącego w tej kwestii poza stwierdzeniem, że ustalenie wysokości szkody wymaga „kilku matematycznych działań” (nie wiadomo zresztą, jakich: uwaga SN).

Po wszczęciu śledztwa w dniu 15 maja 2006 r. przez Oddział Żandarmerii Wojskowej w [...] w tym samym dniu, na podstawie art. art. 193, 194 k.p.k., stosownym postanowieniem powołano biegłego z zakresu szacowania wartości drzew i drewna w osobie R. K. w zakresie ustalenia okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2 tegoż postanowienia (k.45) . Biegły ten sporządził stosowną opinię wraz z dokumentacją fotograficzną oraz sformułował końcowe wnioski (k. 127-167). Sporządzając tę opinię biegły dokonał w dniu 15 maja 2006 r. oględzin miejsca zdarzenia, a w dniu 17 - 19 maja dokonał pomiaru pniaków drzew i ich kwalifikacji. Rzecz jasna, oględziny miejsca zdarzenia przez tego biegłego nie miały i nie mogły mieć charakteru procesowego w rozumieniu art. 207 § 1 k.p.k. (por. wyrok SN z dnia 3.10.2006 r., IV KK 209/06, OSNKW 2006, z. 12, poz. 114).

W ocenie składu orzekającego w niniejszej sprawie czynności tegoż biegłego, co do oględzin miejsca zdarzenia, pomiaru pniaków drzew oraz ilości i wartości wyciętego drewna mają umocowanie w treści art. 200 k.p.k., zaś sama opinia w zakresie, kiedy biegły ustalił ilość i wartość wyciętego drewna, nie wykazuje uchybień, o których mowa w art. 201 k.p.k.

W tej sytuacji, wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji możliwe jest ustalenie ilości wyciętego drewna oraz jego wartości. Przekonuje o tym chociażby prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w [...] z dnia 21 marca 2016 r. sygn. akt. IV K .../15, zapadły wobec J. B. (k.3160).

W podsumowaniu wywodów stwierdzić należało, że apelacja prokuratora jest zasadna. Jej uwzględnienie powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, tj. Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W.. Z tego też względu, stosownie do treści

art. 436 k.p.k., ocena apelacji obrońców oskarżonych oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego stała się przedwczesna.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd pierwszej instancji powinien dokonać prawidłowej oceny dowodów, w tym opinii biegłego, o której mowa na k. 127 – 146, a następnie wyprowadzić wnioski w zakresie ewentualnej winy i kary oskarżonych zgodnie z treścią art. 7 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak na wstępie.

kc